

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Het Bedrijfslevenbeleid

NAAR DE TOP!

Marc Hoenders

Secretaris Topsector Agri&Food

Inhoud

1. Introductie
2. Hoofdlijnen van het beleid, start van Topsectoren
3. Visie en plan van aanpak Topsector Agri&Food
4. Vervolg proces, Innovatiecontract en Human capital agenda
5. Stand van zaken
6. Discussie

(1.1): Hoofdlijnen beleid NL sterk buitenlandgericht

Grootste economie

1. VS
2. Japan
3. China
4. Duitsland
5. Frankrijk
6. VK
7. Italië
8. Brazilië
9. Spanje
10. Canada

16. Nederland

Grootste exporteur

1. China
2. Duitsland
3. VS
4. Japan
5. Frankrijk
- 6. Nederland**
7. Italië
8. Korea
9. UK
10. Rusland

Grootste investeerder in buitenland

1. VS
2. Frankrijk
3. VK
4. Duitsland
- 5. Nederland**
6. Hong Kong
7. Zwitserland
8. Japan
9. België
10. Spanje

Grootste ontvanger buitenlandse investeringen

1. VS
2. Frankrijk
3. VK
4. Hong Kong
5. België
6. Duitsland
7. Spanje
- 8. Nederland**
9. Canada
10. China

(1.2) Hoofdlijnen beleid: vestigingsklimaat kan beter ...

<i>Vestigingsklimaat</i>
1. Zwitserland
2. Zweden
3. Singapore
4. VS
5. Duitsland
6. Japan
7. Finland
8. Nederland
9. Denemarken
10. Canada

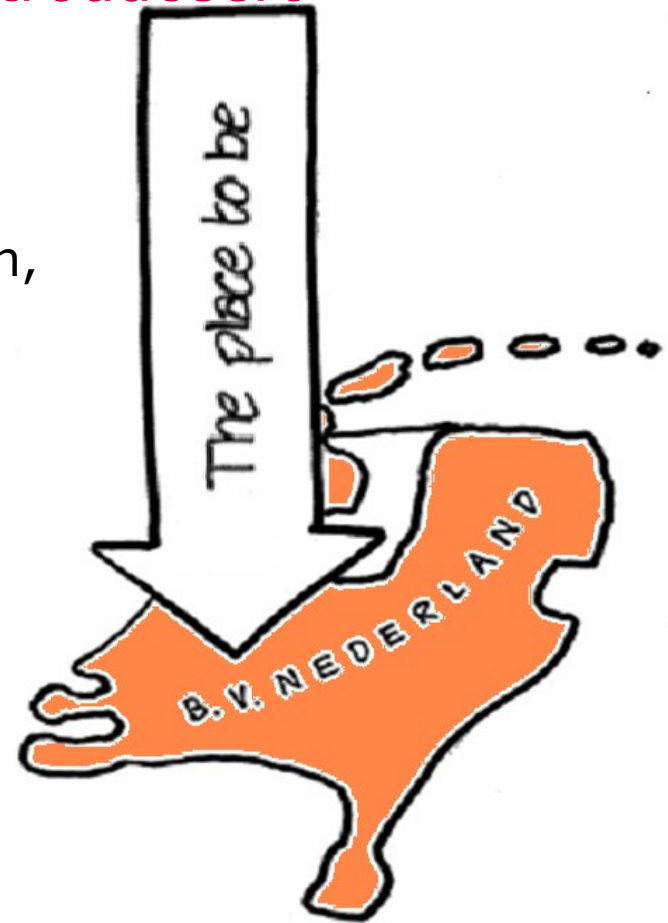
(1.3) Hoofdlijnen beleid: Kabinet introduceert nieuw bedrijfslevenbeleid

Ambitie - Nederland moet dè plek zijn:

- waar ondernemers groeien en vernieuwen,
- waar kennis stroomt,
- waar duurzame oplossingen worden ontwikkeld
- '*springplank*' naar Europa en de wereld'

Daarom komt er:

- Meer ruimte voor ondernemers, minder specifieke subsidies en meer lastenverlichting
- Sectorale aanpak met vraagsturing vanuit bedrijfsleven en kennisinstelling

(1.4) Hoofdlijnen beleid: Beoogde doelen

- NL in top 5 van kenniseconomieën
- Relatie kennis-kunde-kassa versterken (meer nadruk op valorisatie)
- Meer ondernemerschap, betere samenwerking met universiteiten
- Private R&D omhoog
- Buitenlandse investeringen omhoog

(1.5) Hoe ziet BLB er precies uit?

Spoor 1: Meer ruimte voor ondernemers

- Verminderen Regeldruk
- Toegang tot financiering
- Valorisatie: *kennis-kunde-kassa*
- Innovatiefonds
- Stimuleren (jonge) ondernemers
- Ondernemerspleinen
- Lastenverlichting

WBSO

Loonkosten voor speur- en ontwikkelingswerk (S&O vergelijkbaar met R&D) verlagen;

Bedoeld voor innoverende ondernemers in Nederland, van zelfstandige tot midden- en kleinbedrijf tot multinational, van starter tot familiebedrijf.;

Ook kennisinstellingen kunnen, indien zij projecten voor een onderneming uitvoeren, in aanmerking komen.

Research & Development Aftrek (RDA)

Investerings in innovatie worden aftrekbaar van de Vennootschapsbelasting: de innovatieaftrek

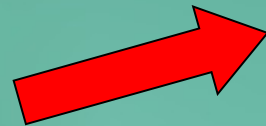
Was de missing link in onze fiscale regelingen

Naast aftrek van personeelskosten voor onderzoekers (WBSO) worden hiermee ook overige innovatiekosten aftrekbaar

Vanaf 1 januari 2012 is er voor deze innovatieaftrek een budget van € 250 miljoen. Dat loopt op naar € 500 miljoen in 2015.

RDA +

= TKI-TOESLAG Regeling

Ca ~~€~~ 50 miljoen: fiscale aftrek om de bijdrage van bedrijven aan Topconsortia Kennis en Innovatie (TKI's) te stimuleren

(1.6) Hoe ziet BLB er precies uit?

Spoor 2: Topsectorenbeleid

Tot nu toe:

- beleid versnipperd, georganiseerd langs 'Haagse lijnen'
- te veel loketten, te weinig samenhang

Vanaf nu:

- sterker maken wat sterk is: sector staat centraal
- integrale aanpak: kennis en innovatiebeleid, buitenlandbeleid, randvoorwaarden, onderwijs en scholing en duurzaamheid
- vraaggestuurd: bedrijfsleven samen met kennisinstellingen en overheid(eigen verantwoordelijkheid)
- Centraal belegd bij EL&I, zogenaamde doorzettingsmacht

www.top-sectoren.nl

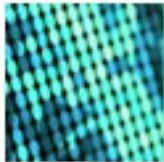
Creatieve industrie

Water

**Tuinbouw en
uitgangsmaterialen**

Life sciences

Agrofood

High tech

Energie

Logistiek

Chemie

(2.1) De aanpak: advies topteam per sector

- Visie: hoe behalen we de wereldtop in 2020?
- Concrete voorstellen (bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheid)
- **Afspraak: 40% financiering bedrijfsleven, 60% overheid.**

17 juni

- Bijeenkomst minister en topteam
- Aanbieden van de 10 agenda's
- Koepelnotitie over gezamenlijke thema's:
  - Arbeidsmarkt en onderwijs
  - Kennis en innovatie (agenda)
  - Governance fase 2
  - Buitenlandbeleid

AGRO & FOOD

De Nederlandse Groeidiament

Topsector Agro&Food

De Nederlandse Groeidiament

Onze ambitie

Agro&Food is een internationaal leidende, duurzame sector waar de samenleving trots op is. Wij groeien door innovatie, kennis en handelsgeest. De sector is van vitaal belang voor de Nederlandse economie, werkgelegenheid en gezondheid en levert een bijdrage aan de voedselzekerheid in de wereld.

Onze positie

Internationale koploper en motor van de Nederlandse economie

Maatschappelijk draagvlak is een uitdaging

Wij zetten in op

Meer met minder:
door duurzame, innovatieve voedselsystemen

Hogere toegevoegde waarde:
door innovatiefocus op gezondheid, duurzaamheid, smaak en gemak

Internationaal leiderschap:
door export van producten en geïntegreerde systeemoplossingen

Wij versnellen door

Vraaggestuurde Research & Innovatie

Actieve rol overheid om wereld-exportpositie te versterken

Meer instroom van goed opgeleide arbeidskrachten

Versterking van maatschappelijk draagvlak

Kracht door verbinding

Topsector Agro&Food

Topteams in 2011 ingesteld door Minister Verhagen

Topteam Agro& Food bestaat uit:

- > Cees 't Hart   Royal FrieslandCampina
- > Hans Hoogeveen   Ministerie van EL&I
- > Noud Janssen   LTO
- > Martin Kropff   Wageningen UR
- > Jan van Rijsingen   Van Rijsingen groep

Na de zomer toegevoegd:

- > Robert Smith   Cosun
- > Casper Meijer   Ahold

De Agro&Food sector realiseert € 48 miljard aan toegevoegde waarde, goed voor bijna 10% van de Nederlands economie en werkgelegenheid.

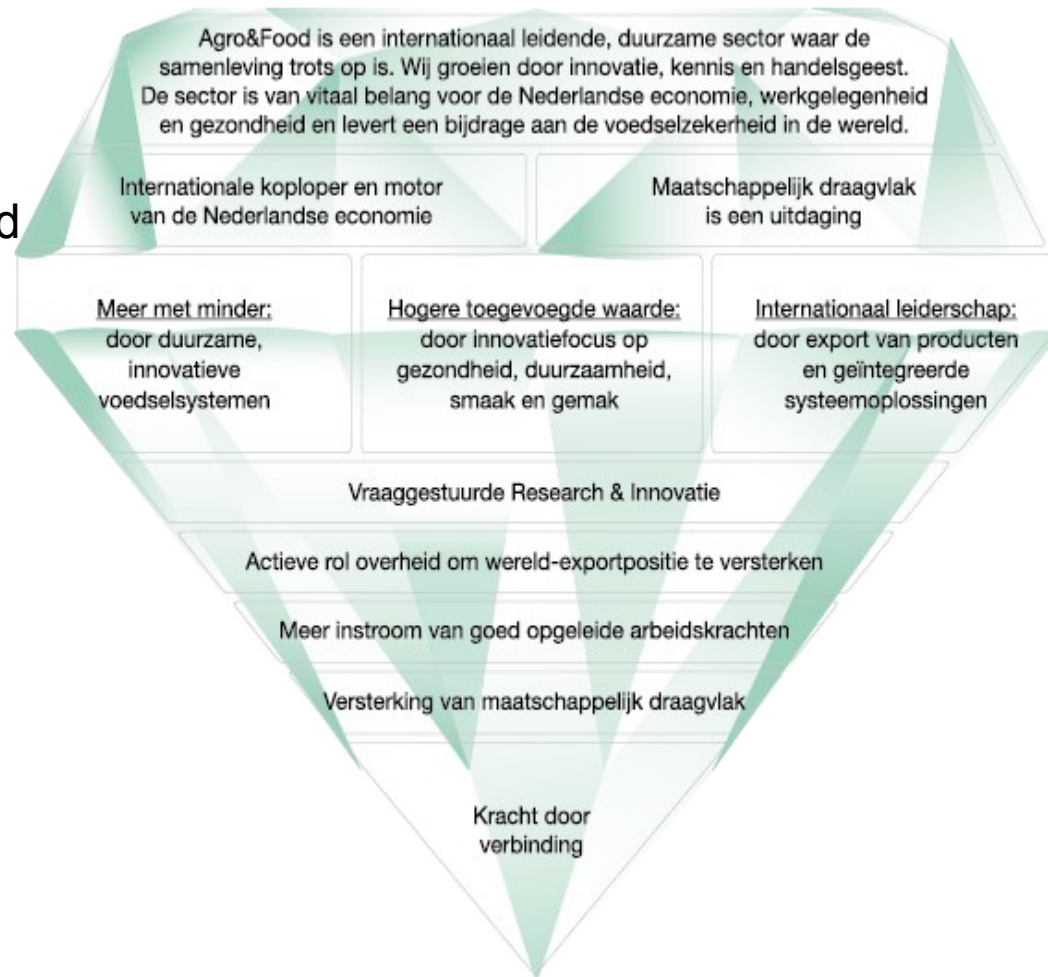
Het belang van de topsector Agro&Food zal de komende jaren verder toenemen.

- > groei van de wereldbevolking van 6 naar 9 miljard mensen in 2050
- > inspelen op vergrijzing en voedselgerelateerde ziekten

Topsector Agro&Food

- Onze Ambitie
- Positie van Topsector Agro&Food
- Drie Kansen
- Vier Randvoorwaarden
- Wat is onze inzet?

Ambitie 2020

"Agro&Food is een internationaal leidende, duurzame sector waar de samenleving trots op is."

"Wij groeien door innovatie, kennis en handelsgeest."

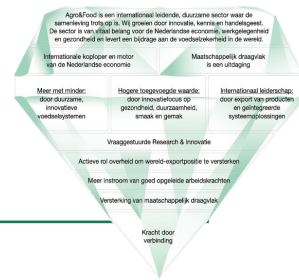
"De sector is van vitaal belang voor de Nederlandse economie, werkgelegenheid en gezondheid en levert een bijdrage aan de voedselzekerheid in de wereld."

De sector is...

- Internationaal leidend
- Duurzaam
- Door de samenleving gewaardeerd
- Innovatief

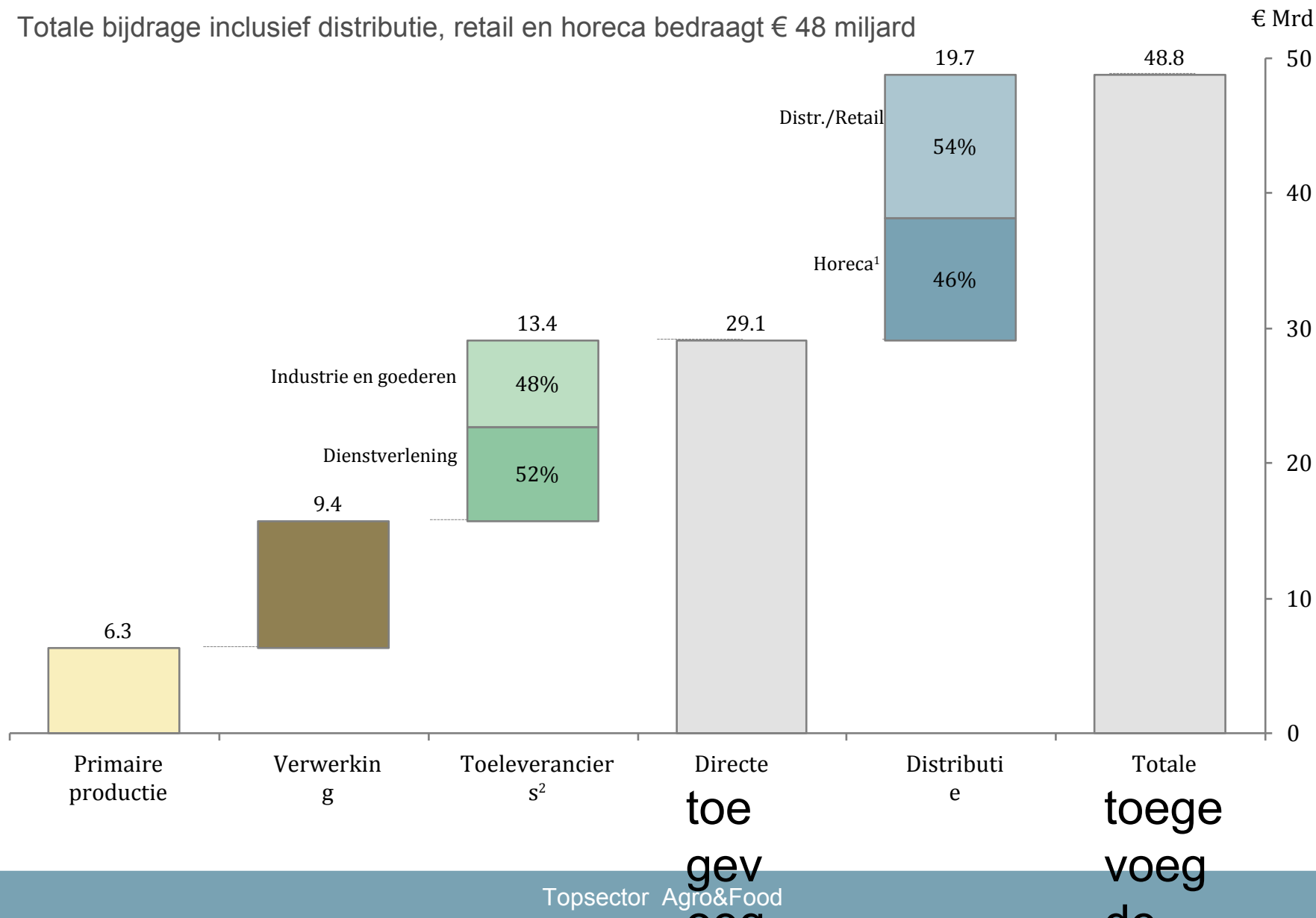
en levert een bijdrage aan...

- Economie & werkgelegenheid
- Gezondheid
- Voedselzekerheid

Positie van Topsector Agro&Food: € 29 miljard directe toegevoegde waarde

Totale bijdrage inclusief distributie, retail en horeca bedraagt € 48 miljard

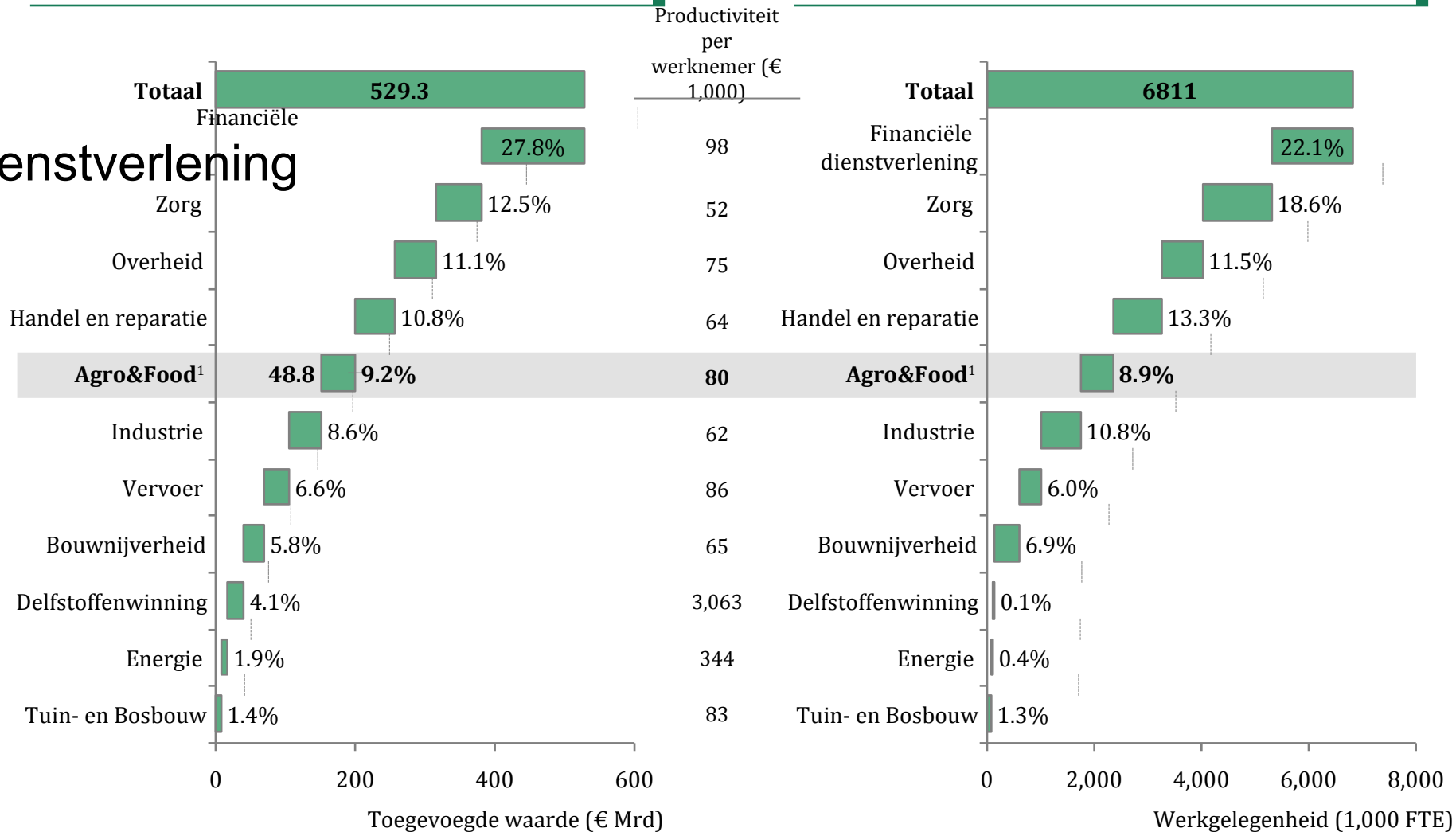

Positie van Topsector Agro&Food: grootste industriële sector van Nederland

Agro&Food draagt 9.2% bij aan totale BBP

9% van totale werkgelegenheid in
Agro&Food

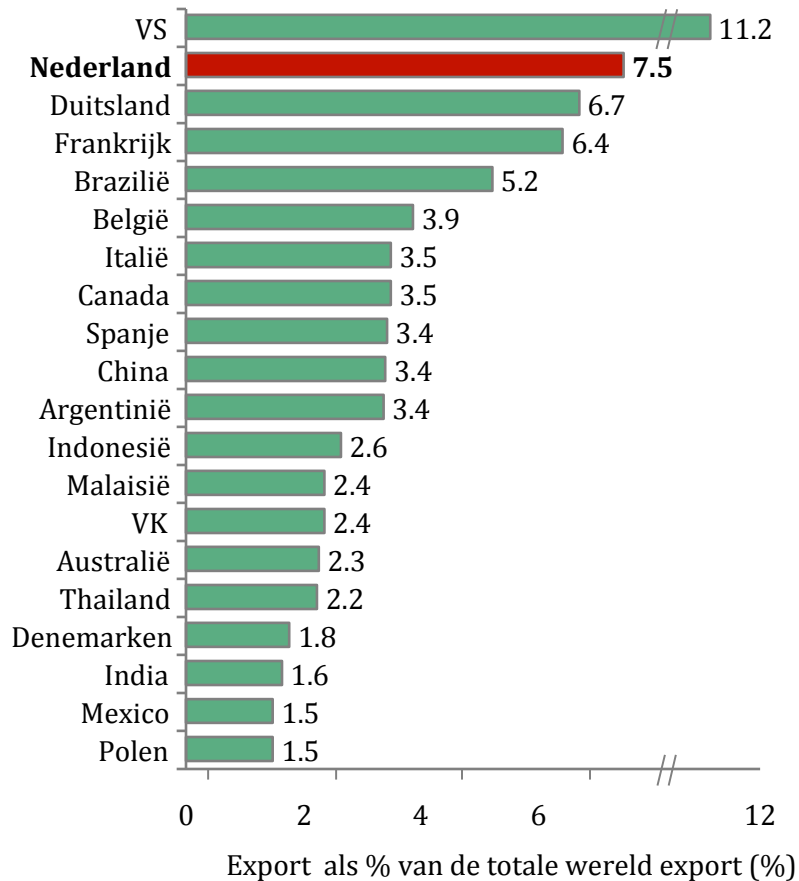
dienstverlening

Positie van Topsector Agro&Food:

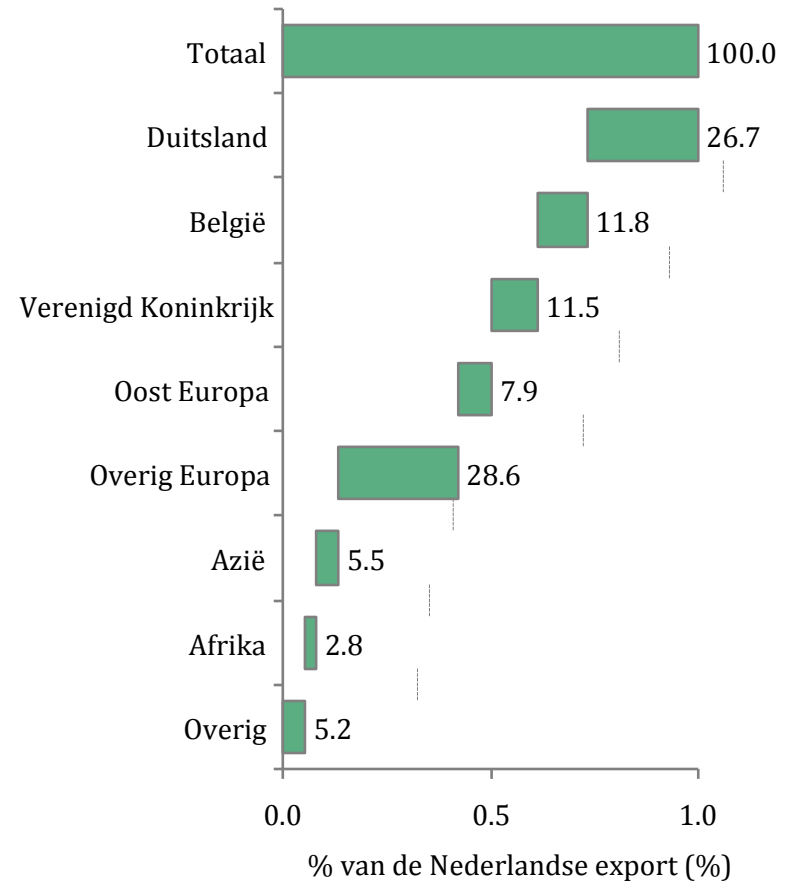
Nederland is het op één na grootste exportland voor Agro&Food producten

Top 20 exporteurs Agro&Food producten 2008²

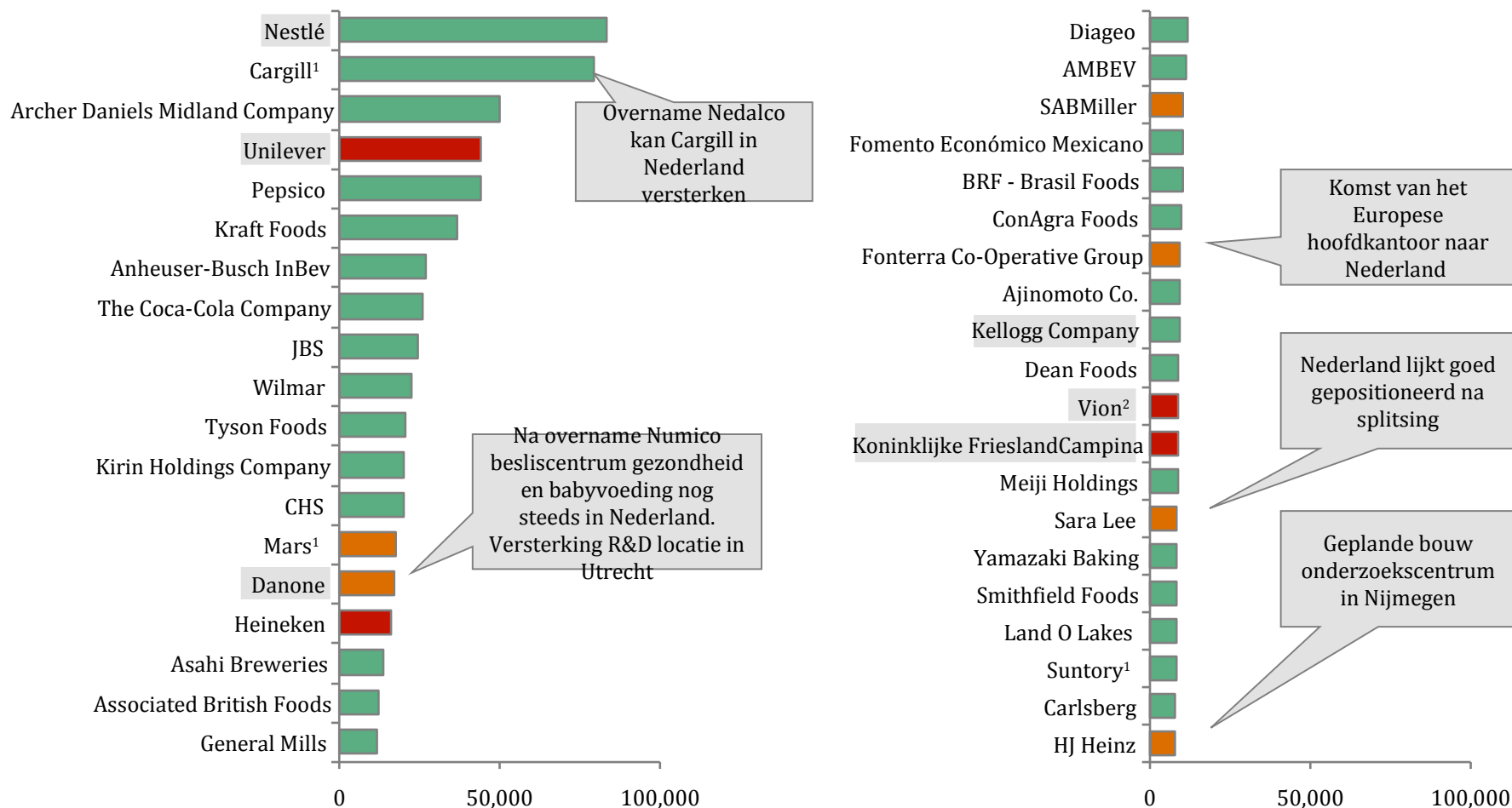
Meer dan 80% van de export gaat naar andere Europese landen, vooral buurlanden

Bestemmingen voor export vanuit Nederland

Positie van Topsector Agro&Food: 12 van wereldwijde top 40 Food & Beverage bedrijven hebben belangrijke vestiging en/of R&D afdeling in Nederland

Top 40 wereldwijde *Food & Beverage* bedrijven (Omzet 2010, € miljoen)

Overname Nedalco kan Cargill in Nederland versterken

Na overname Numico besliscentrum gezondheid en babyvoeding nog steeds in Nederland. Versterking R&D locatie in Utrecht

Komst van het Europese hoofdkantoor naar Nederland

Nederland lijkt goed gepositioneerd na splitsing

Geplande bouw onderzoekscentrum in Nijmegen

■ Nederlands bedrijf
 ■ Bedrijf met belangrijke vestiging en/of R&D afdeling in Nederland
   Recente ontwikkelingen
   Participeert in TIFN

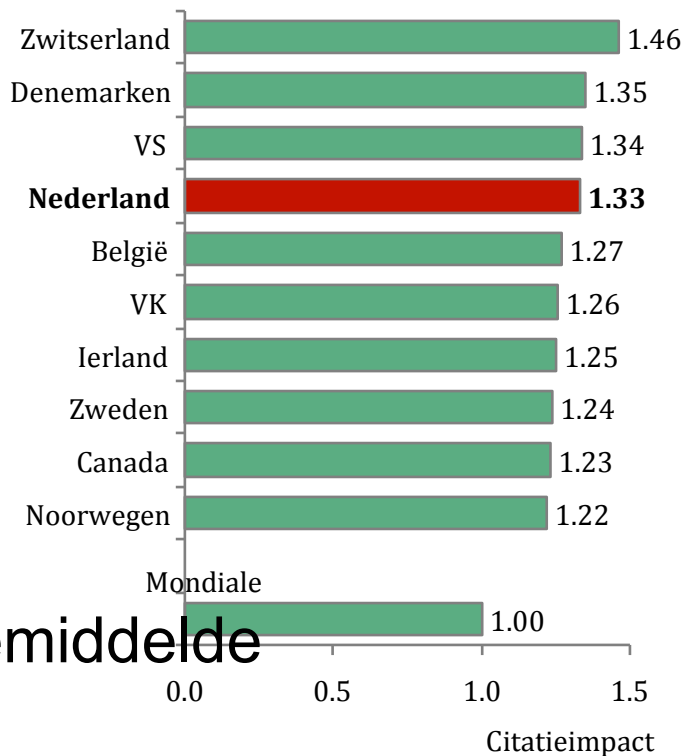
Positie van Topsector Agro&Food: Nederlandse universiteiten van hoog niveau

Nederlandse universiteiten hebben een hoog niveau

Veel Nederlandse universiteiten worden genoemd in wereldwijde rankings

- 11 universiteiten in top 200 ranking van 2011

Nederland in top 10 op gebied van citatieimpact:

Veel universiteiten voeren onderzoek uit dat relevant is voor Agro&Food

Voorbeelden:
Life Sciences en gezondheid

Universiteit Leiden

vrije Universiteit amsterdam

Universiteit Utrecht

Universiteit Maastricht

rijksuniversiteit groningen

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Bio-energie,
nanotechnologie

Universiteit Twente

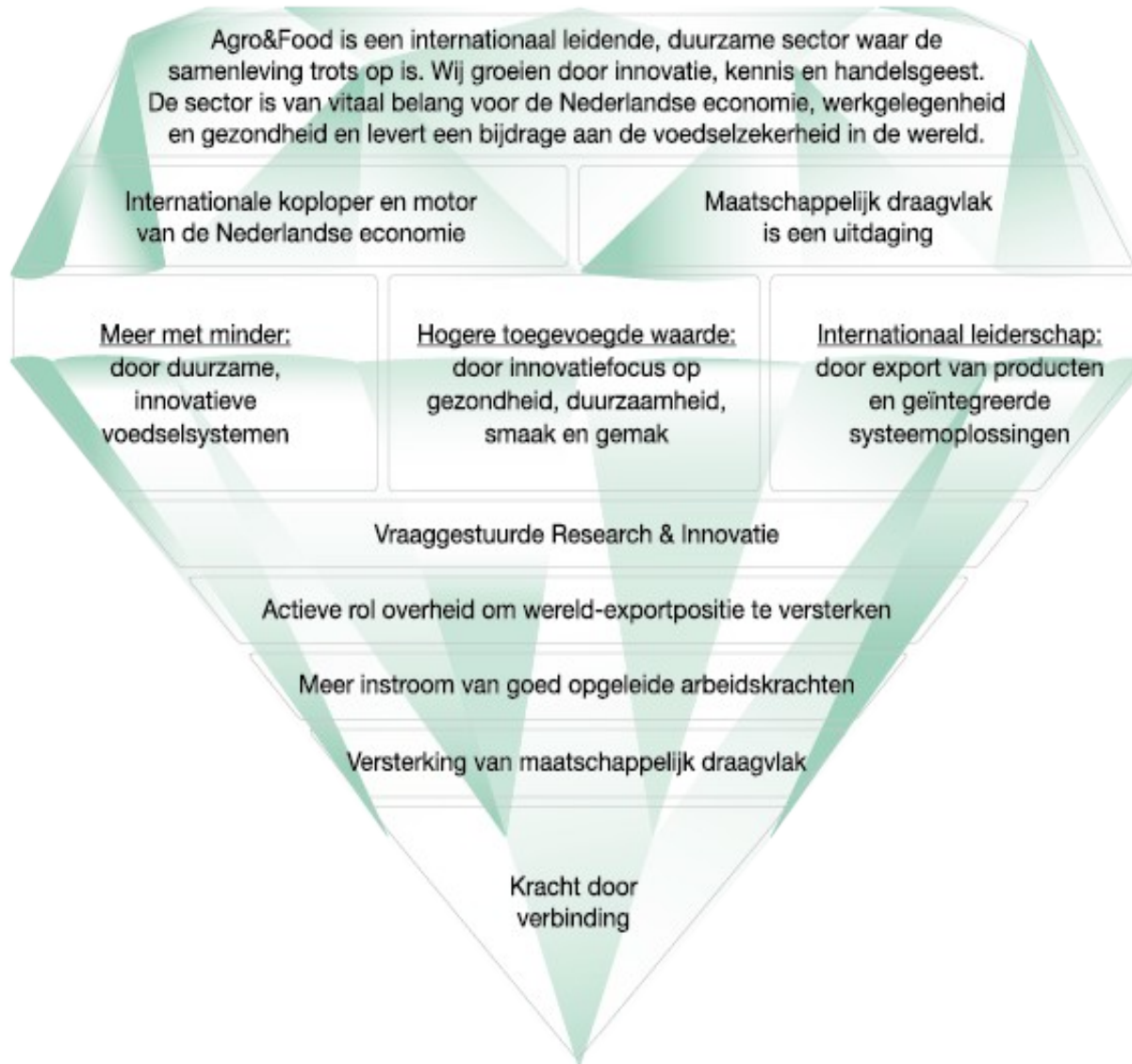
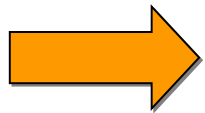
High tech, ICT,
Verpakkingen

Agro&Food,
Omgevingswetenschap

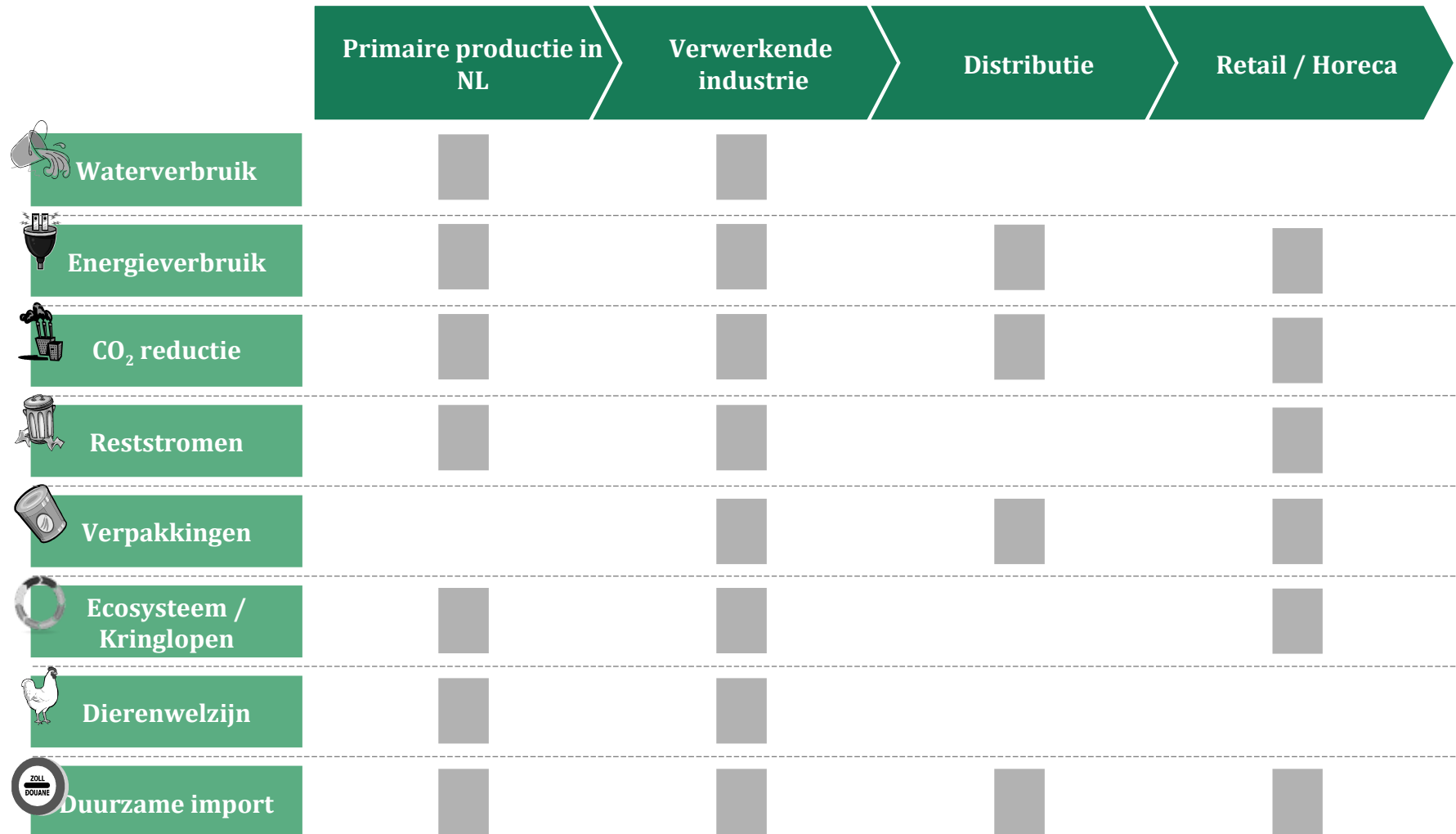

Drie Kansen

Meer met minder: door duurzame innovatieve voedselsystemen

Duurzaamheidsthema's beslaan de hele Agro&Food keten

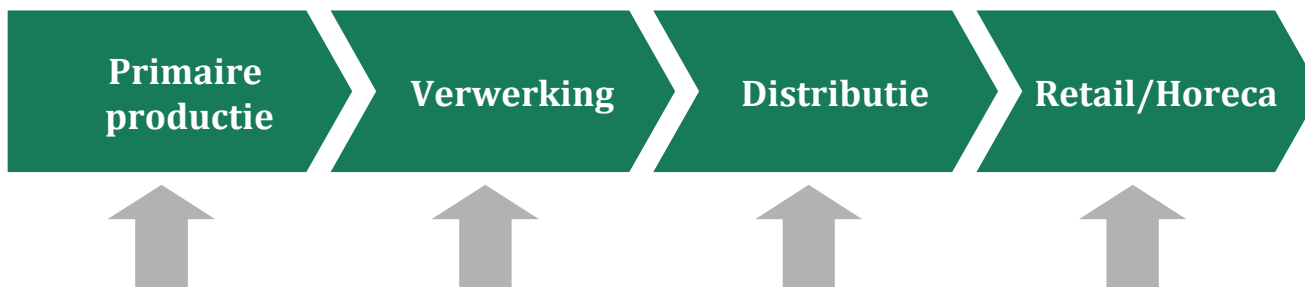

■ Thema speelt in het betreffende onderdeel van de keten

Hogere toegevoegde waarde:

innovatiefocus op gezondheid, duurzaamheid, smaak en gemak

De consument wil...

Voorbeelden van waardecreatie over de keten:

Verbeterde / gezondere gewassen	Functionele ingrediënten, minder zout en verzadigd vet	Hygiënische distributie van versproducten	Gezonde bereidingswijze
Geen dierenleed	Optimaliseren van grondstofgebruik	Minimaliseren van CO2 uitstoot	Duurzame verpakking, duurzame koeling
Veredeling op smaak	Optimale processing met behoud geur en smaak	Verpakking voor optimaal behoud van kwaliteit	Verbeterde bereidingsmethoden
Productie van langer houdbare producten	Voorgesneden producten	Frequente levering	Verbeterde portionering, gebruiksgemak

- 1 Gezonde voeding
- 2 Duurzame voeding
- 3 Smakelijke voeding
- 4 Gemakkelijke voeding

Hogere toegevoegde waarde:

innovatiefocus op gezondheid, duurzaamheid, smaak en gemak

Internationaal Leiderschap:

door export van producten en geïntegreerde totaaloplossingen

Export van systeemoplossingen biedt commerciële kansen en mogelijkheden voor ontwikkelingssamenwerking

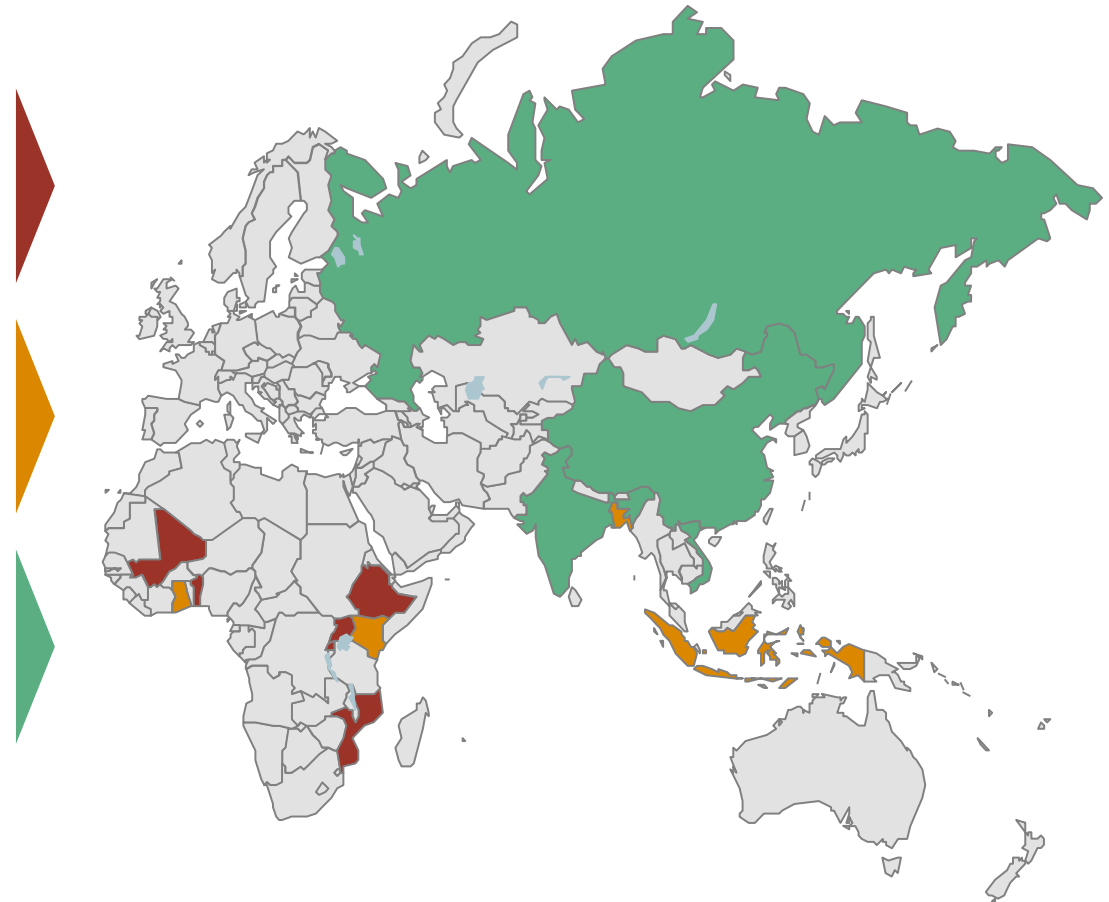
1 Ontwikkelingssamenwerking

- Lage inkomenslanden waar hulp een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling
  - Benin, Ethiopië, Mali, Mozambique, Oeganda en Rwanda
- Voormalig partnerlanden met een gezonde economische groei
  - Bangladesh, Ghana, Indonesië en Kenia

2

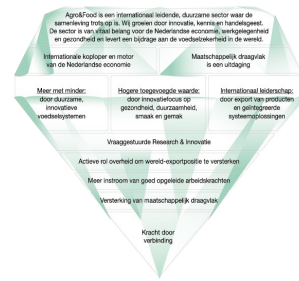
Commerciële kansen

- Landen waar een mismatch is ontstaan tussen voedselproductie en consumptie
  - Bijvoorbeeld Brazilië¹, Rusland, China, India, Vietnam

1. Brazilië niet getoond in geografische weergave

Vier Randvoorwaarden

Agro&Food is een internationaal leidende, duurzame sector waar de samenleving trots op is. Wij groeien door innovatie, kennis en handelsgeest. De sector is van vitaal belang voor de Nederlandse economie, werkgelegenheid en gezondheid en levert een bijdrage aan de voedselzekerheid in de wereld.

Internationale koploper en motor van de Nederlandse economie

Maatschappelijk draagvlak is een uitdaging

Meer met minder:
door duurzame,
innovatieve
voedselsystemen

Hogere toegevoegde waarde:
door innovatiefocus op
gezondheid, duurzaamheid,
smaak en gemak

Internationaal leiderschap:
door export van producten
en geïntegreerde
systeemoplossingen

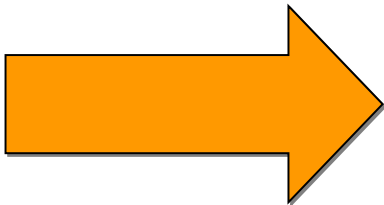
Vraaggestuurde Research & Innovatie

Actieve rol overheid om wereld-exportpositie te versterken

Meer instroom van goed opgeleide arbeidskrachten

Versterking van maatschappelijk draagvlak

Kracht door
verbinding

Nederlandse Agro&Food sector is leidend op gebied van kennis en innovatie

Twee Nederlandse universiteiten in Europese top 10 (aantal publicaties in Agro&Food)

Nederland heeft, na Denemarken, hoogste private R&D investeringen in Agro&Food

Aantal publicaties op gebied van Agro&Food

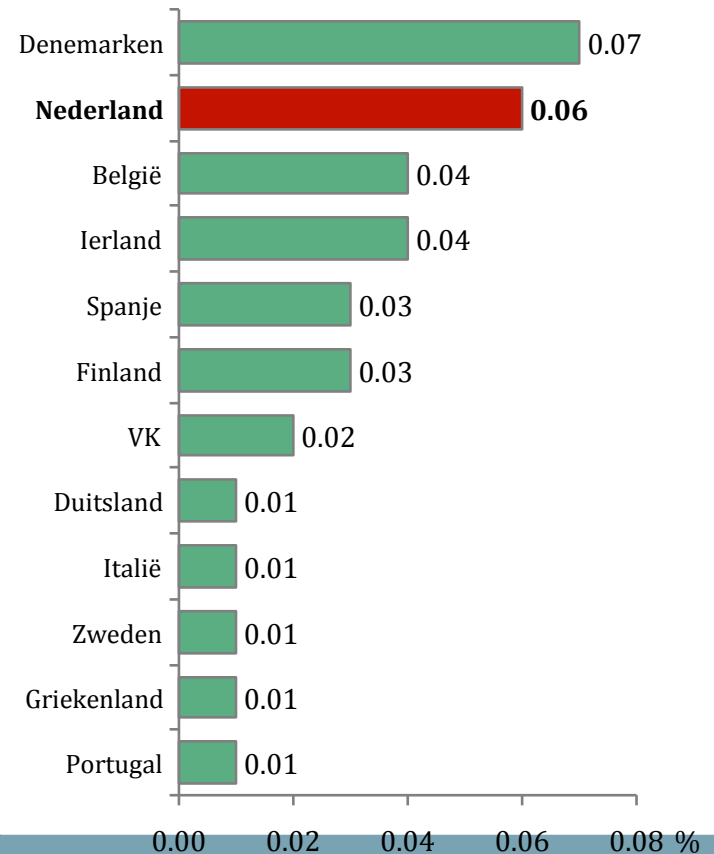
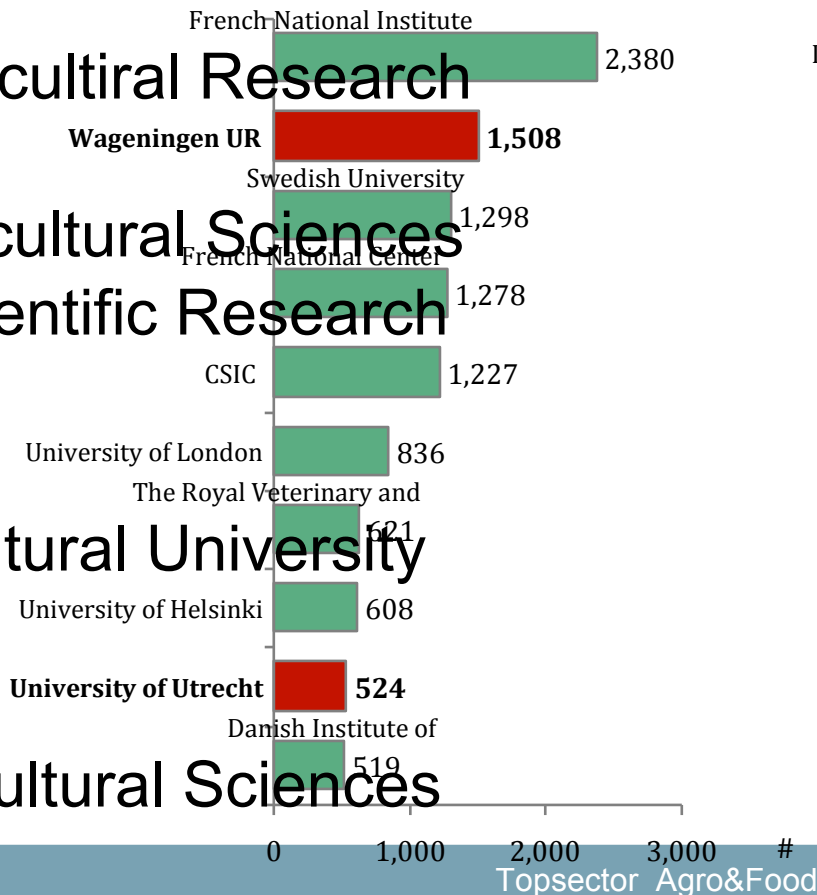
Private investeringen in R&D (als % van het BBP)

for Agricultural Research

of Agricultural Sciences
for Scientific Research

Agricultural University

Agricultural Sciences

Voorbeeld succesvolle PPS in 'De Gouden Driehoek': Innovatieprogramma Food & Nutrition

Top Institute Food & Nutrition

Food & Nutrition Delta

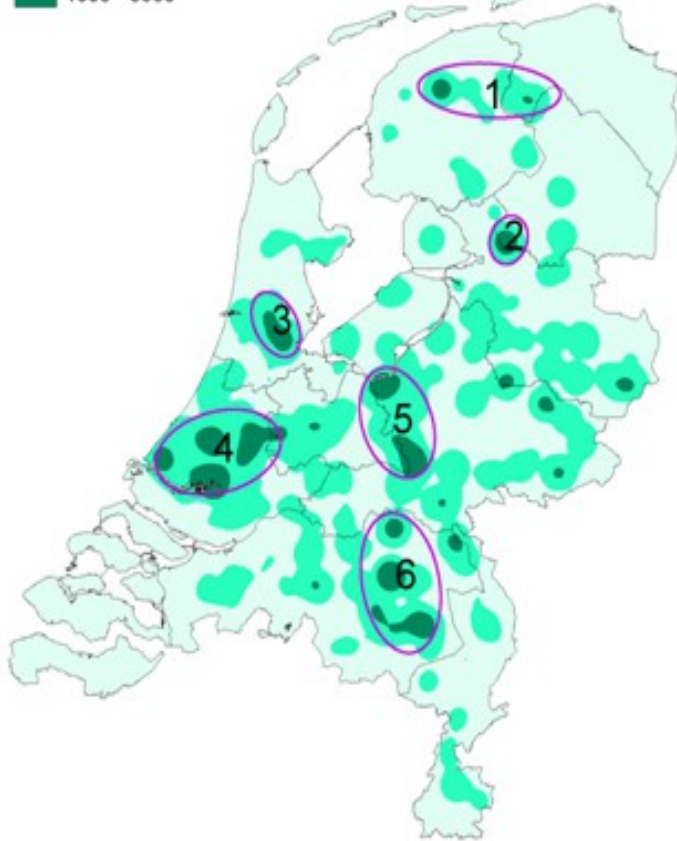
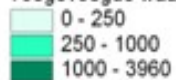
- Excellente kennispositie
- Citatieimpact 2x hoger dan wereldgemiddelde
- Doorgroei naar EU topinstituut
- 5 nieuwe internationale topbedrijven toegetreden
- Toepassing kennis in nieuwe producten met jaarlijkse omzet € 710 miljoen

- 383 verschillende bedrijven in 223 FND-projecten
- > 90% zijn MKB bedrijven
- 70% nieuw in innovatiesysteem
- Mid-term review: 25 bedrijven genereerden 248 nieuwe banen en € 126 miljoen omzet

Aandacht voor Regio en MKB

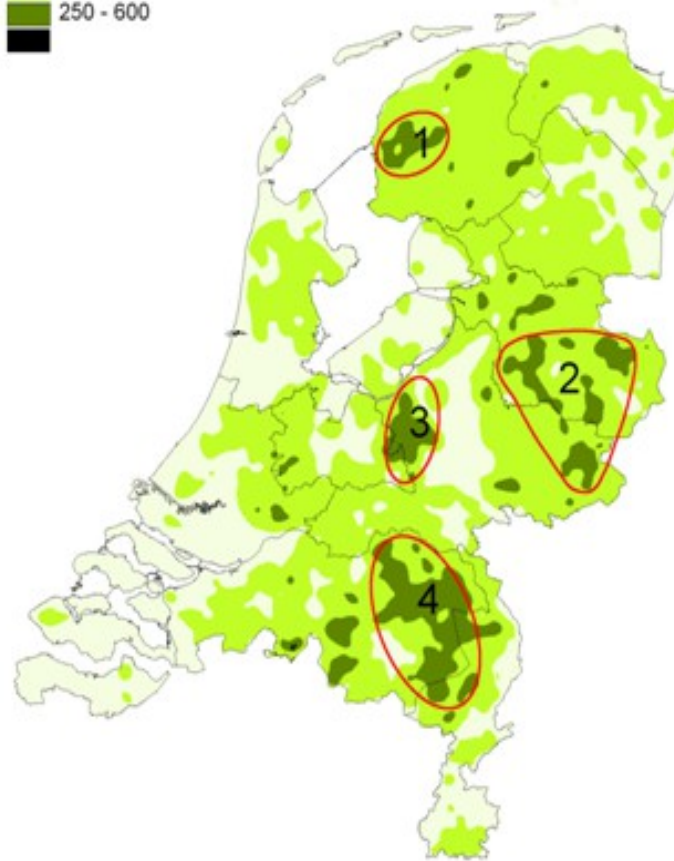
Verwerkende industrie

Toegevoegde waarde * 1000 euro, cumulatief secundair

Primaire sector

Toegevoegde waarde * 1000 euro, cumulatief primair

Wat is onze inzet?

Uitbreiding van het topteam

Financieel commitment van € 75,- miljoen naar € 150,- miljoen

Samenwerking met DLO, TNO en NWO om kennisprogrammering vorm te geven

Samen met topsector Tuinbouw inzet voor bijdrage aan voedselzekerheid

Uitwerking van concrete doelstellingen op duurzaamheid

Maandelijks een update

Topsector Agro&Food: aan de slag met de uitwerking

De aanpak: traject vanaf zomer 2011

- Voorbereiding Kabinetsreactie:
  - Horizontale thema's
  - Per sector
  - Governance (waaronder verdeling van middelen)
- Verzoek opstellen van Innovatiecontract en Human Capital agenda
- Later nog het opstellen van het Internationaliserings offensief
- Voor 1 januari 2012

De aanpak: verdeling van middelen: na januari 2011

- **NWO**

- Investerings € 38 mln waarvan € 20,7 mln nieuw en € 17,3 mln lopend
- Nieuw NWO thema op Agro, Food & Tuinbouw
- Participatie voorzien in PPS-en Food Cognition & Behaviour en Protein Competence Center
- Uitwerken samenwerking lange termijn TIFN en CCC

- **DLO**

- Inzet van € 34 mln voor 2012, Inzet van € 34 mln voor 2013
- Stapsgewijze programmering richting vraagsturing, begin in 2012, versterkt in 2013

- **TNO**

- *Inzet van* € 11,1 mln voor 2012, *Inzet van* € 10,7 mln voor 2013
- Waar mogelijk bijdrage aan internationale Europese programmering
- Stapsgewijze programmering richting vraagsturing, begin in 2012, versterkt in 2013

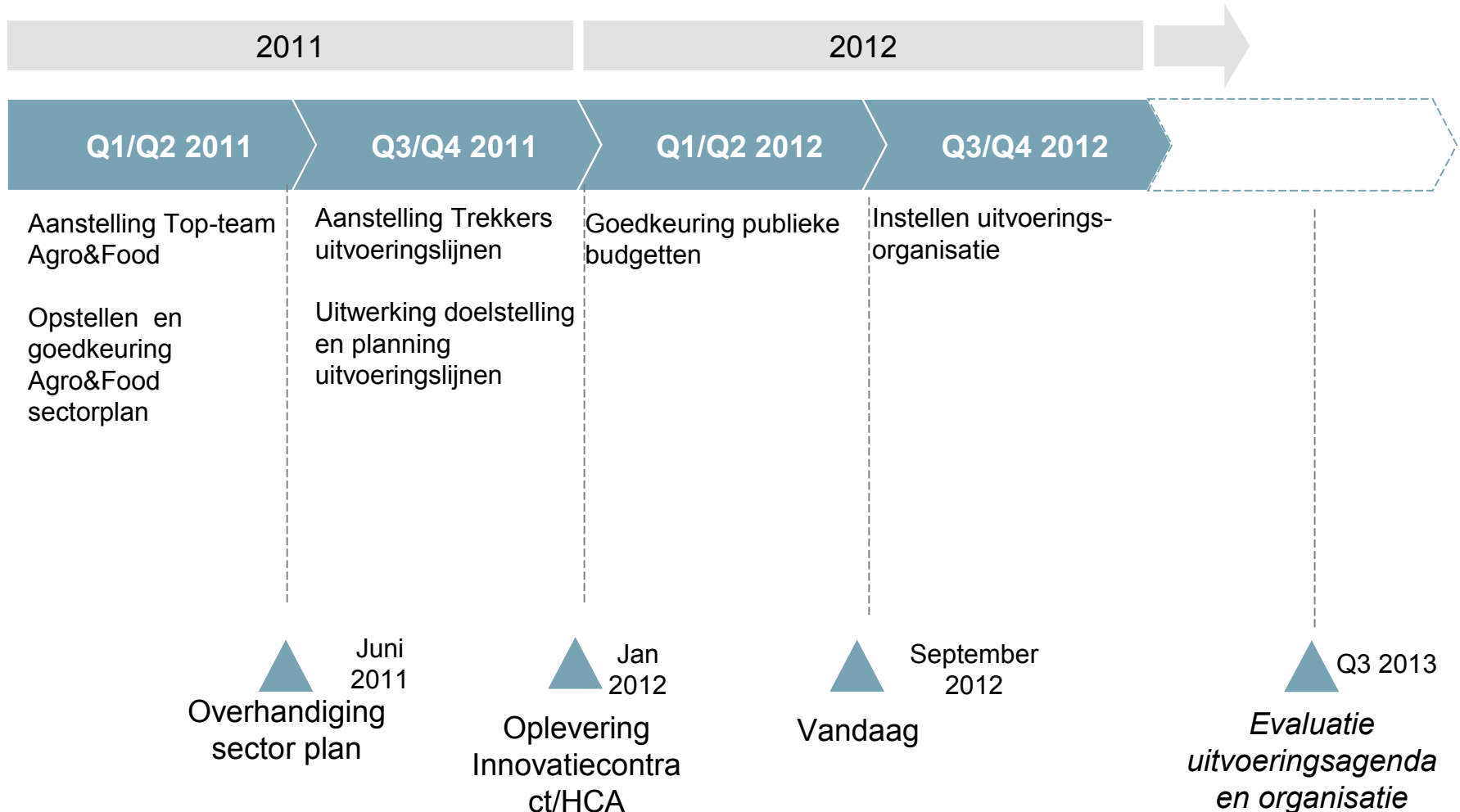

De aanpak: verdeling van middelen

- **Totaal Publiek: 72.32 mln**
- **Totaal Privaat: 184 mln**
- **Afspraak: 40% financiering bedrijfsleven, 60% overheid.**

Achtergrond: van sectorplan naar uitvoeringsagenda

Stand van zaken: Kennis en Innovatie

- Oprichting TKI 1 september 2012
- Pilot MKB valoristiekpakket van +/- 8mln, open vanaf 1 september
- Openstelling call 2013, DLO, TNO, MKB
  - Honderden voorstellen ingeleverd, +/- 6x overtekend
- Unieke samenwerking in de gehele keten: LTO, FNLI, CBL
- Start van samenwerking met diverse regio's in 2013
- Werkplannen overige sporen volgen

Laatste stand van zaken: The Netherlands

<i>Global Competitiveness Index</i> World Economic Forum (2012)	<i>World Competitiveness Yearbook</i> IMD, Zwitserland (2012)	<i>Innovation Union Scoreboard</i> In opdracht van Europese Commissie (2011)
1. Zwitserland	1. Hong Kong	1. Zweden
2. Singapore	2. VS	2. Denemarken
3. Finland	3. Zwitserland	3. Duitsland
4. Zweden	4. Singapore	4. Finland
5. Nederland (7)	5. Zweden	5. België
6. Duitsland	6. Canada	6. VK
7. VS	7. Taiwan	7. Nederland (9)
8. VK	8. Noorwegen	8. Oostenrijk
9. Hong Kong	9. Duitsland	9. Luxemburg
10. Japan	10. Qatar	10. Ierland
11. Qatar	11. Nederland (14)	11. Frankrijk

Op naar de TOP!

Dank voor uw aandacht.

